

LBRIS

We know
books

Charlotte Brontë

Jane Eyre

Traducere și adaptare din engleză:
Alexandra Fenoghen

Editura ARC

În ziua aceea n-am putut ieși la plimbare. Ce-i drept, de dimineață hoinăriserăm vreo oră printre tufișurile desfrunzite, dar după cină (când nu avea invitați, doamna Reed cina devreme), vântul rece de iarnă adusese nori întunecați și o ploaie atât de pătrunzătoare, încât nici nu mai putea fi vorba să ieșim afară.

Mie îmi părea bine: nu-mi plăcuseră niciodată plimbările lungi, mai ales în după-amiezile reci. Mi-era groază să mă întorc acasă pe înserat, cu degetele înghețate și cu inima grea din cauza dojenilor lui Bessie, doica, și umilită de conștiința inferiorității mele fizice față de Eliza, John și Georgiana Reed.

Cei trei stăteau acum în salon, în jurul mamei lor. Doamna Reed era întinsă pe canapea lângă șemineu și cu scumpii ei copii alături (care deocamdată nu se certau, nici nu plângeau) părea foarte fericită. Pe mine nu mă primise în grupul lor, spunând că „regretă că e nevoită să mă țină la distanță, până când va afla de

la Bessie sau va vedea ea însăși că mă străduiesc să fiu mai socială și să am o atitudine mai potrivită pentru un copil, să fiu mai vioaie și să mă port mai frumos – mai deschis, mai firesc... Până atunci e nevoită să mă lipsească de privilegiile de care au parte doar copiii mulțumiți și fericiți”.

– Ce-a spus Bessie c-am făcut? am întrebat.

– Jane, nu-mi plac cârcotașii și cei care pun prea multe întrebări. Iar un copil nu are voie să vorbească așa cu cei mai în vârstă. Așează-te undeva și nu mai spune nimic până când nu înveți să vorbești frumos.

Lângă salon era o încăpere unde se servea micul dejun. M-am strecurat acolo și am luat din bibliotecă o carte cu poze. M-am așezat turcește pe pervazul ferestrei și am tras draperia roșie, simțindu-mă la adăpost în acest loc retras, între faldurile stacojii și fereastra care mă proteja, dar nu mă separa de ziua mohorâtă de noiembrie. Din când în când, în timp ce întorceam paginile cărții, priveam acea după-amiază de iarnă. Apoi reveneam la cartea mea, cu care eram fericită, în felul meu. Dar mă temeam că voi fi întreruptă, ceea ce se întâmplă în curând. Ușa încăperii se deschise:

– Hei! Madam Bosumflata! strigă John Reed. Apoi tăcu, pentru că încăperea părea goală.

– Unde naiba o fi? Lizzy! Georgy! le strigă el surorilor. Jane nu e aici. Spune-i mamei că bestia a fugit afară în ploaie!

John Reed nu m-ar fi găsit, nu avea imaginație și nici nu era prea deștept. Dar Eliza apăru în ușă și-i spuse:

– Sigur e la fereastră, Jack.

Am ieșit imediat din ascunzătoare, pentru că doar gândul că numitul Jack m-ar putea scoate de acolo îmi dădea fiori.

– Ce vrei? am întrebat temătoare.

– Spune așa: „Ce dorești, conașule Reed?” veni răspunsul. Vreau să vii aici, și, așezându-se în fotoliu, îmi arătă printr-un gest să mă apropii și să stau în fața lui.

John Reed avea paisprezece ani, cu patru ani mai mult decât mine. Era înalt și solid pentru vârsta lui, avea pielea de o paloare nesănătoasă, trăsături grosolane și o față lată, membre greoaie și extremități mari. Trebuia să fie la școală, dar mama lui îl adusese acasă pentru o lună sau două, „din cauza sănătății lui delicate”.

John nu-și prea iubea mama și surorile, iar pe mine nu putea să mă sufere. Mă teroriza și mă pedepsea tot timpul: mă temeam de el și când se apropia de mine mă înfioram.

De obicei îl ascultam pe John, așa că am venit lângă scaunul lui. Timp de vreo trei minute a scos limba la mine. Știam că o să mă lovească, dar cu toate că îmi era teamă, nu m-am putut abține să nu mă gândesc ce dezgustător și urât era cel care o va face. Probabil că John a citit acest gând pe chipul meu, pentru că brusc, fără să spună nimic, m-a lovit cu putere. M-am clătinat, iar după ce mi-am recăpătat echilibrul, m-am dat câțiva pași înapoi.

– Asta e pentru că mai devreme i-ai răspuns obraznic mamei, și pentru că te-ai furișat după perdele, și pentru privirea de acum două minute, șobolan ce ești!

Obișnuită cu insultele lui John Reed, nici nu mă gândeam să-i răspund. Grija mea era cum să suport lovitura care avea să-i urmeze jignirii.

– Ce făceai după perdele? mă întrebă.

– Citeam.

– Arată-mi cartea.

M-am întors la fereastră și i-am adus-o.

– Nu e treaba ta să iei cărțile noastre. Ești întreținută de noi, spune mama. Nu ai bani, tatăl tău nu ți-a lăsat nimic. Ar trebui să cerșești, nu să locuiești aici cu copii de familie bună, ca noi, să mănânci ce mâncăm și noi și să te îmbraci cu haine cumpărate de mama. Te învăț eu minte să cotrobăi prin biblioteca mea, pentru că este a mea, toată casa îmi va aparține peste câțiva ani. Du-te și stai lângă ușă, departe de oglindă și de ferestre.

Am făcut ce mi-a spus, fără să-mi dau seama ce intenție avea. Dar când l-am văzut ridicând cartea, pregătindu-se să o arunce spre mine, instinctiv m-am tras într-o parte cu un strigăt de spaimă, însă nu îndeajuns de repede. Cartea a zburat spre mine și m-a lovit, iar eu am căzut și m-am izbit cu capul de ușă, rănindu-mă. Rana sângera și mă durea rău. Groaza începuse să treacă, îi luaseră locul alte sentimente.

– Băiat crud și rău! Ești ca un criminal, ca un stăpân de sclavi, ca împărații romani!

– Ce? Ce? strigă el. Să-mi spună mie una ca asta? Ați auzit-o, Eliza și Georgiana? O să-i spun eu mamei... Dar mai întâi...

Se repezi la mine și mă apucă de păr și de umăr, dar se lupta cu o ființă disperată. Eu chiar îl consideram un tiran și un criminal. Am simțit sângele prelingându-mi-se pe gât și o durere ascuțită. Aceste senzații erau în acel moment mai puternice decât frica și am reacționat violent. Nu prea știu ce-am făcut cu mâinile, dar John Reed m-a numit de două ori „șobolan” și a urlat. I-au venit ajutoare: Eliza și Georgiana fugiră după doamna Reed, care apărură împreună cu Bessie și Abbot, camerista. Ne-au despărțit și am auzit următoarele cuvinte:

– Doamne, cu ce furie s-a repezit la conașul John!

– Ați mai văzut o asemenea izbucnire?

Apoi doamna Reed spuse:

– Duceți-o în camera stacojie și încuiați-o acolo.

Patru mâini m-au înșfăcat pe loc și m-au târât sus pe scări.

– Nu te gândi că ești egală cu domnișoarele și cu conașul Reed, îmi spuse Abbot, pentru că stăpâna e bună și permite să fiți crescuți împreună. Ei vor avea mulți bani, iar tu nu vei avea nimic. Datoria ta e să fii supusă și să încerci să le intri în voie.

– Ce-ți spunem noi e spre binele tău, adăugă Bessie cu voce blândă. Trebuie să încerci să fii plăcută și utilă, dacă vrei ca asta să fie casa ta. Dacă ești furioasă și obraznică, stăpâna o să te dea afară.

– Spune-ți rugăciunile, domnișoară Eyre, când rămâi singură, spuse Abbot, pentru că dacă nu te căiești, s-ar putea să vină un duh rău pe horn și să te ia cu el.

Apoi cele două plecară, încuind ușa în urma lor.

În camera stacojie se dormea foarte rar, numai dacă veneau mulți oaspeți la Gateshead Hall. Era una dintre cele mai mari și mai impunătoare încăperi din conac. În mijloc trona patul, sprijinit pe stâlpi masivi de mahon, cu draperii roșii de damasc, cele două ferestre mari, cu storurile întotdeauna coborâte erau pe jumătate acoperite cu draperii de aceeași culoare, covorul era roșu și el, iar masa de la picioarele patului era acoperită cu o pânză stacojie. Pereții aveau o culoare cafenie cu reflexe trandafirii, dulapul, măsuța de toaletă și scaunele erau din mahon întunecat. Între aceste tonuri închise se înălțau imaculate și strălucitoare saltelele și pernele, acoperite cu o cuvertură albă ca zăpada. La

capul patului era așezat un fotoliu, tot alb, cu un scăunel pentru picioare lângă el.

Camera era friguroasă, pentru că aici rareori se făcea focul, liniștită, fiind departe de camera copiilor și de bucătărie, și solemnă, pentru că se știa că se intră rar aici. Camerista venea sâmbăta să șteargă praful adunat într-o săptămână pe oglinzi și pe mobilă. Din când în când doamna Reed mai intra aici să verifice conținutul unui sertar secret unde se păstrau tot felul de acte, caseta ei cu bijuterii și o miniatură a răposatului ei soț. Aceste ultime lucruri reprezentau secretul camerei stacojii – vraja care o învăluia în singurătate, în pofida măreției ei.

Domnul Reed murise în urmă cu nouă ani în această odaie, aici zăcuse pe catafalc și de aici sicriul fusese dus la cimitir, și de atunci nu se intra prea des în camera stacojie.

În acel moment superstițiile mă asaltau din toate părțile, dar încă nu puseseră cu totul stăpânire pe mine. Sângele îmi pulsa fierbinte în vene, spiritul de sclav răzvrătit nu mă părăsise. După lovitura primită și după căzătură mă durea capul și rana tot mai sângera. Nimeni nu-l certase pe John pentru că mă lovise fără niciun motiv, dar toată lumea mă condamna pe mine, pentru că ripostasem ca să previn continuarea violenței.

„Nu e drept! Nu e drept!” repeta rațiunea mea cu îndârjire, iar hotărârea, la fel de pornită, găsea tot felul de soluții ciudate pentru a-mi oferi scăparea de persecuțiile insuportabile – să fug, sau dacă nu era posibil, să nu mai mănânc și să nu mai beau nimic, până mor.

Câtă groază era în sufletul meu în acea după-amiază tristă! Ce tulburată era mintea mea și cât de revoltată inima! Dar nu puteam

răspunde la întrebarea care mă frământa întruna, oare de ce sufeream atât? Acum, după ce au trecut atâția ani, înțeleg totul și văd limpede lucrurile.

Eram în totală disonanță cu Gateshead Hall. Nu semănam cu cei de acolo, nu aveam nimic în comun cu doamna Reed, cu copiii ei sau cu servitorii. Ei nu mă iubeau, dar de fapt și eu îi iubeam la fel de puțin.

Lumina zilei începuse să scadă în camera stacojie. Era trecut de ora patru după-amiază, și se apropia amurgul. Auzeam zgomolul ploii care lovea fereastra și vântul vuind în crângul din spatele conacului. Treptat, am devenit rece ca gheața și curajul mi-a dispărut. Toată lumea spunea că sunt rea și probabil că așa era. Nu mă gândisem eu să mor de foame? Asta era cu siguranță o crimă, și oare eram eu pregătită să mor? Sau era oare cavoul de sub altarul bisericii din Gateshead un loc atrăgător? Acolo era îngropat domnul Reed, și amintindu-mi de el, mă cuprinsese groaza. Nu țineam minte cum arăta, dar știam că era unchiul meu, fratele mamei, și mă luase în casa lui când rămăsese orfană. În ultimele clipe din viață îi ceruse doamnei Reed să-i promită că mă va crește și educa ca pe propriii copii. Doamna Reed probabil considera că se ținuse de cuvânt, și așa zice că o făcuse, atât cât îi permitea firea ei.

Următorul lucru pe care mi-l amintesc este că m-am trezit cu sentimentul că avusesem un coșmar îngrozitor, iar în fața ochilor îmi jucau flăcări roșii cu dungi negre, groase. Auzeam voci înăbușite, ca și cum ar fi fost acoperite de foșnetul vântului sau al apei. Eram cuprinsă de neliniște, nesiguranță și de o teamă covârșitoare. Apoi mi-am dat seama că cineva mă ridică și mă sprijină, ca să

pot sta așezată, și o făcea cu mult mai multă grijă, decât o mai făcuse cineva înainte. Mi-am lăsat capul pe pernă sau pe brațul cui-va și m-am simțit liniștită.

Cinci minute mai târziu buimăceala se risipi: știam că mă aflam în patul meu, iar flăcările roșii nu erau decât focul din camera copiilor. Era noapte: pe masă ardea o lumânare, iar Bessie stătea la capătul patului cu un lighean în mână. Lângă perna mea, așezat pe scaun, era un domn, care se aplecase deasupra mea. L-am privit cu atenție. Îl cunoșteam, era domnul Lloyd, farmacistul, pe care doamna Reed îl chema uneori când servitorii erau bolnavi. Pentru ea și copiii ei venea doctorul.

– Ia spune, știi cine sunt eu? întrebă el.

I-am rostit numele și i-am întins mâna. A luat-o zâmbind și m-a încurajat:

– În curând o să te simți foarte bine.

Apoi îi spuse lui Bessie să nu fiu deranjată noaptea, mai dădu niște recomandări, promise că va reveni a doua zi și plecă, spre marea mea mâhnire. Când stătea lângă perna mea, mă simțeam ocrotită, iar când ușa se închise în urma lui, camera se întunecă și inima mi se strânse din nou, apăsată de tristețe.

A doua zi spre prânz m-am ridicat din pat, m-am îmbrăcat și m-am așezat lângă foc, înfășurându-mă într-un șal. Mă simțeam slăbită, dărâmată, cuprinsă de o descurajare de nedescris, care mă făcea să plâng întruna. Ar fi trebuit să fiu fericită, pentru că nimeni din familia Reeds nu era acolo, ieșiseră la plimbare cu trăsura, dar nervii mei erau într-o asemenea stare de încordare, încât nu mă puteam liniști deloc, și nicio plăcere nu mă bucura.

Domnul Lloyd veni din nou să mă vadă.

– Cum, te-ai trezit deja? spuse el, intrând în camera copiilor.
Cum se simte pacienta?

Bessie îi răspunse că sunt foarte bine.

– Atunci ar trebui să pară mai veselă. Ia spune, domnișoară Jane Eyre, de ce ai plâns? Te doare ceva?

– Nu mă doare nimic, domnule. Plâng pentru că mă simt îngrozitor.

– Ce rușine, domnișoară! exclamă Bessie.

Bunul farmacist părea puțin nedumerit. Mă privi atent cu ochii lui mici și cenușii și mă întrebă:

– De ce ți-a fost rău ieri?

– A căzut, răspunse Bessie în locul meu.

– Cum să cadă, doar nu e un copil mic!

– Am fost trântită, am răspuns eu direct, dar nu de asta mi-a fost rău.

Se auzi clopoțelul sunând pentru masa servitorilor. Domnul Lloyd îi spuse lui Bessie:

– E pentru tine, poți să cobori. Până te întorci, eu îi voi ține o lecție domnișoarei Jane.

Lui Bessie nu-i prea venea să plece, dar nu avea încotro, punctualitatea la masă era respectată cu strictețe la conac.

– Nu ți-a fost rău din cauza căzăturii, spui tu. Atunci de ce? întrebă domnul Lloyd, după ce plecă Bessie.

– M-au încuiat până noaptea într-o cameră unde este o stafie.

– Stafie! Ți-e frică de stafii?

– Mi-e frică de stafia domnului Reed. El a murit în camera aceea și tot acolo a stat pe catafalc. Nimeni nu se duce acolo noaptea, dacă nu e absolut necesar. Și-a fost o cruzime să mă încuie aco-